

O‘ZBEKISTON MISOLIDA BARQAROR IQTISODIY RIVOJLANISHDA ZAMONAVIY MARKETING VA MENEJMENT IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH

Qulliyev Oxunjon Anvar o‘g‘li
Buxoro davlat universiteti,
iqtisodiyot kafedrasi o‘qituvchisi
oxunjonqulliyev@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida barqaror iqtisodiy rivojlanish jarayonida zamonaviy marketing va menejment tamoyillarining ahamiyati, ularning o‘zaro bog‘liqligi hamda amaliy qo‘llanilish imkoniyatlari tahlil etiladi. Shuningdek, innovatsion yondashuvlar, raqamli texnologiyalar va ijtimoiy mas’uliyat tamoyillari asosida iqtisodiy barqarorlikni ta’minlashning samarali usullari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: barqaror rivojlanish, marketing, menejment, innovatsiya, raqamli iqtisodiyot, strategik boshqaruv, ijtimoiy mas’uliyat, O‘zbekiston tajribasi.

Kirish

Jahon iqtisodiyotining globallasuvi sharoitida barqaror rivojlanish mamlakatlar oldida turgan eng muhim strategik vazifalardan biridir. Bozor munosabatlarining chuqurlashuvi, raqobatning keskinlashuvi va resurslardan samarali foydalanish zarurati marketing hamda menejment tizimlariga yangicha yondashuvni talab qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy marketing konsepsiyalari va menejment uslublarining uyg‘unlashuvi barqaror iqtisodiy o‘shishni ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

O‘zbekiston misolida bu jarayon “O‘zbekiston–2030” strategiyasi, “Raqamli O‘zbekiston–2030” dasturi va “Yashil iqtisodiyot” konsepsiyasi doirasida faol amalga oshirilmoqda. Mamlakatda so‘nggi yillarda innovatsion texnologiyalarni joriy etish, raqamli xizmatlarni rivojlantirish hamda biznesni boshqarishda marketing yondashuvlarini qo‘llash orqali iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga erishilmoqda.

1. Barqaror iqtisodiy rivojlanishning mohiyati

Barqaror iqtisodiy rivojlanish – bu iqtisodiy o‘shish bilan birga ijtimoiy farovonlikni oshirish va atrof-muhitni muhofaza qilishni birgalikda amalga oshirishga qaratilgan jarayondir. Ushbu model iqtisodiyotning uzoq muddatli samaradorligini, resurslardan oqilona foydalanishni va ijtimoiy barqarorlikni ta’minlaydi.

O‘zbekistonda bu yo‘nalishdagi islohotlar quyidagi ustuvor sohalarda amalga oshirilmoqda:

- energetika tizimi – qayta tiklanuvchi manbalarni kengaytirish;

- sanoatda – resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish;
- qishloq xo‘jaligida – “aqli agrotexnologiyalar” va klaster tizimiga o‘tish;
- ijtimoiy sohada – aholi bandligini oshirish va kambag‘allikni qisqartirish.

Davlat statistika qo‘mitasi ma‘lumotlariga ko‘ra, 2024-yilda O‘zbekiston yalpi ichki mahsuloti 6,2 foizga o‘sgan bo‘lib, bu jarayonda marketing va menejment yondashuvlari bilan bog‘liq samaradorlikning ortgani kuzatilgan.

2. Zamonaviy marketingning barqaror rivojlanishdagi roli

Marketing hozirgi kunda faqat mahsulotni sotish vositasi emas, balki jamiyat, iqtisodiyot va ekologiya manfaatlarini uyg‘unlashtiruvchi strategik tizim sifatida qaralmoqda. “Yashil marketing”, “ijtimoiy marketing” va “barqaror marketing” tushunchalari orqali korxonalar nafaqat foyda, balki ijtimoiy mas‘uliyat va ekologik xavfsizlikni ham hisobga olmoqda. O‘zbekistonda zamonaviy marketing yondashuvlari quyidagi yo‘nalishlarda qo‘llanilmoqda:

- Raqamli marketing – Artel, UzAuto Motors, Ucell kabi kompaniyalar big data tahlili orqali mijozlar bilan aloqalarni kuchaytirmoqda;
- Turizm marketingi – “Uzbekistan. Silk Road Heart” brendi asosida mamlakatning xalqaro imijini shakllantirish;
- Eksport marketingi – “Made in Uzbekistan” yorlig‘i ostida milliy mahsulotlarni xalqaro bozorlarga olib chiqish tashabbuslari.

3. Menejment tizimida barqarorlik tamoyillarini joriy etish

Zamonaviy menejmentda barqarorlik strategik boshqaruv, innovatsion boshqaruv va inson resurslarini boshqarish yo‘nalishlarida namoyon bo‘ladi. O‘zbekistonda menejment tizimi islohotlari quyidagicha:

- davlat boshqaruvida “raqamli menejment” tizimi joriy etilmoqda;
- xususiy sektor korporativ boshqaruv kodekslarini takomillashtirmoqda;
- startaplar va texnoparklarda innovatsion strategiyalar keng joriy qilinmoqda.

Masalan, “IT Park Uzbekistan” va “Yashil energetika” loyihalarida menejment tizimlari barqarorlik tamoyillariga asoslanib ishlaydi.

4. Marketing va menejment sinergiyasi

Zamonaviy sharoitda marketing va menejmentning uyg‘unligi korxonalarining barqaror o‘shishini ta‘minlaydi. Menejment marketing strategiyasini amalga oshirish uchun zarur resurslarni yaratadi, marketing esa bozor ehtiyojlariga mos qarorlarni ishlab chiqadi.

Bu strategiya quyidagi afzalliklarni beradi:

- raqobatbardoshlikning oshishi;
- resurslardan samarali foydalanish;
- innovatsion mahsulotlar yaratish;
- brend obro‘sining mustahkamlanishi.

O‘zbekiston korxonalari tajribasida bu jarayon yaqqol ko‘rinadi: UzAuto Motors,

Artel, Hilton Tashkent kabi korxonalar marketing tahlili asosida menejment strategiyalarini takomillashtirmoqda.

Xulosa

Barqaror iqtisodiy rivojlanish uchun marketing va menejment tizimlarida zamonaviy yondashuvlardan oqilona foydalanish zarur. O‘zbekiston tajribasi shuni ko‘rsatadiki, raqamli texnologiyalar, ekologik innovatsiyalar va ijtimoiy mas’uliyat tamoyillari asosida tashkil etilgan boshqaruv tizimi nafaqat korxonalarining, balki butun mamlakat iqtisodiyotining barqaror o‘shishiga xizmat qilmoqda.

Kelgusida O‘zbekiston iqtisodiy barqarorligini ta’minlash uchun quyidagi yo‘nalishlar muhim ahamiyatga ega:

- marketing va menejment integratsiyasini chuqurlashtirish;
- raqamli iqtisodiyot imkoniyatlaridan keng foydalanish;
- “yashil iqtisodiyot” va ekologik boshqaruvni rivojlantirish;
- xalqaro hamkorlik va innovatsion startaplarni qo‘llab-quvvatlash.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. “O‘zbekiston–2030” strategiyasi to‘g‘risidagi Farmon, 2023-yil.
2. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlari, 2024-yil.
3. Porter, M. E. “Competitive Advantage and Shared Value in the Era of Sustainability.” Harvard Business Review, 2022.
4. Kotler, P., & Keller, K. L. Marketing Management. Pearson Education, 2021.
5. Muxitdinov, Sh. “Barqaror rivojlanish strategiyasida marketing va menejmentning o‘rni.” Iqtisodiyot va innovatsiya jurnali, 2023.
6. “Raqamli O‘zbekiston–2030” davlat dasturi. – www.lex.uz
7. IT Park Uzbekistan rasmiy hisobotlari, 2024-yil.
8. Qulliyev O. ПРИНЦИПЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ И ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МНОГОСТОРОННИХ БАНКОВ //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.
9. Qulliyev O., Jiyanov L. ИННОВАЦИОННОЕ РАЗВИТИЕ И СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫЙ ПОДОХОД К СЕЛЬСКОМУ ХОЗЯЙСТВУ //ЦЕНТР НАУЧНЫХ ПУБЛИКАЦИЙ (buxdu. uz). – 2020. – Т. 2. – №. 2.
10. Anvarovich Q. A. et al. THE ECONOMIC MODERNIZATION OF UZBEKISTAN //ResearchJet Journal of Analysis and Inventions. – 2021. – Т. 2. – №. 05. – С. 332-339.
11. Qulliyev Oxunjon Anvar o‘g‘li. Covid-19 va O‘zbekiston iqtisodiyoti JOURNAL OF ADVANCED RESEARCH AND STABILITY (JARS)
12. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR Volume: 01 Issue: 05| 2021